

Scenariusz lekcji języka polskiego
opracowany na podstawie podręcznika „Pamiętajcie o ogrodach...”. Część 2.
(cykl tematyczny: „Realistyczny obraz świata”)

Temat: Na czym polega dramat tytułowego bohatera powieści H. Balzaca „Ojciec Goriot”?

Czas 90 minut.

(Druga z kolei lekcja dotycząca analizy i interpretacji utworu Balzaca)

Cele lekcji / osiągnięcia

Uczeń:

- wskazuje obecność motywu miłości ojcowskiej w poznanych tekstach literackich;
- ocenia i interpretuje problem pod określonym kątem (według wyznaczonego sposobu myślenia);
- dobiera cytaty potwierdzające własne wypowiedzi;
- charakteryzuje postaci i sytuacje, pracując w grupie;
- konfrontuje różne stanowiska wobec zagadnienia i formułuje wnioski.

Formy pracy: grupowa, prezentacja, praca z tekstem

Metoda: „Sześć kapeluszy Edwarda de Bono”

Pojęcia kluczowe: *iluzja, deziluzja, miłość niszcząca*

Pomoce: arkusze papieru, flamastry, tekst powieści pt. „Ojciec Goriot” H. Balzaca

Tok lekcji

1. Przypomnienie tytułów analizowanych wcześniej utworów literackich podejmujących motyw miłości ojcowskiej (przypowieść „O synu marnotrawnym”, historia Hioba, „Iliada” Homera, „Treny” J. Kochanowskiego, „Nie-Boska komedia” Z. Krasińskiego, „Nad Niemnem” E. Orzeszkowej)
2. Sformułowanie tematu
3. Podział klasy na 6 grup i wyznaczenie zadań:
 - A) kapelusz biały – uczniowie zestawiają fakty, informacje, konkretne dane dotyczące tematu;
 - B) kapelusz czerwony – uczniowie kierują się jedynie emocjami, oceniając fakty lekturowe;
 - C) kapelusz czarny – uczniowie dostrzegają tylko błędy, wady, problemy, zagrożenia;
 - D) kapelusz żółty – uczniowie poszukują jedynie dobrych stron postępowania, sytuacji, korzyści;
 - E) kapelusz zielony – uczniowie widzą nowe rozwiązania, możliwości, niekoniecznie realne;
 - F) kapelusz niebieski – uczniowie dokonują rekapitulacji, analizują efekt zaprezentowanych stanowisk poszczególnych grup, dlatego na bieżąco notują spostrzeżenia, później podsumowują dyskusję.

Czas pracy: około 15 minut.

4. Liderzy grup prezentują stanowisko wobec problemu, korzystając z zapisów na arkuszach przypiętych do tablicy.

ad A)

Uczeń przywołuje ważniejsze fakty lekturowe, które potwierdza cytatami z powieści np. ojciec Goriot wyzbywa się ostatnich pieniędzy, by pomóc Anastazji: „... sprzedałem za 600 franków nakrycie i klamry (...). Będę żył suchym chlebem”

ad B) (zapis wniosków grupy na arkuszu)

- Nędzna wegetacja ojca, podczas gdy dzieci żyją w luksusie!
- Jak można pozwolić tak się lekceważyć i wykorzystywać? (jak robi to Goriot)
- Dzieci, które wstydzą się ojca, są bezwzględne i wyrachowane – to powód do rozpacz, a

nie do dumy.

- Niemoralność i egoizm Delfiny i Anastazji należy potępiać. Postawy obu kobiet budzą oburzenie i dezaprobatę.
- Kochać to nie dawać, spełniać zachcianki, ale stawiać się lepszym, rozwijać swoje człowieczeństwo.
- Samotny, odtrącony ojciec, którego wstydzą się światowe damy. Biedaczysko!
- Nieszczęśliwiec, który sam sobie „zgotował taki los”
- Goriot – taka szlachetna natura, a w zamian nędzy pochówek, brak bliskich w kondukcje.

ad C) (zapis wniosków grupy)

- Problemy finansowe jedynym powodem wizyt Anastazji i Delfiny u ojca.
- Potajemne odwiedzanie córek, wchodzenie bocznymi drzwiami.
- Odtrącanie ojca przez córki i zięciów.
- Nędzna wegetacja Goriota w pensjonacie, a świat salonów córek.
- Pomoc ojca w urządzeniu mieszkania na schadzki Delfiny – akceptacja niemoralności.
- Powody finansowych tarapatów baronowej i hrabiny (długi kochanków, kosztowne toalety, zachcianki).
- Zakłamanie i egoizm córek (wzajemna zawiść, niedostrzeganie sytuacji materialnej rodzica, nieustanne żądanie pieniędzy).
- Obwinianie się ojca o problemy dorosłych kobiet.
- Obecność córek na balu w czasie śmiertelnej choroby ojca.
- Usprawiedliwianie podłości i wad Anastazji i Delfiny, oszukiwanie się – słowa Goriota: „Nie wiedziały nic o mojej chorobie, nieprawdaż? Nie byłyby tańczyły, biedne małe!”
- Nieobecność córek przy łożu konającego (Delfina przybywa za późno).
- Klęska Goriota jako ojca: „Ja sam spowodowałem przywary córek, ja je zepsułem”
- Bankructwo materialne i uczuciowe Goriota.

ad D) (zapis wniosków grupy)

- Duma Goriota z pięknych córek i ich „barwnego” życia.
- Wzruszenie starca przywoływane wspomnieniami z dzieciństwa Anastazji i Delfiny.
- Radość Goriota z wizyt córek w pensjonacie i odwiedzania ich w domach.
- Przyjaźń starca z Eugeniuszem.
- Pomoc finansowa córkom źródłem pozytywnych doznań Goriota (czuje się ważny, potrzebny, kochany: „Wciąż dawać to znaczy być ojcem”).
- Deklaracje miłości do ojca (słowa Delfiny: „Ojcze drogi, ty jesteś ojcem! Nie, nie ma pod słońcem dwóch takich jak ty.”; „Niepodobna wymienić kogoś, do kogo byśmy serdeczniej byli przywiązani”).
- Szlachetność Krzysztofa i Eugeniusza (organizacja pogrzebu, udział w pochówku).

ad E) (zapisy wniosków grupy)

- Goriot odmawia udzielenia pomocy finansowej córkom (Anastazja i Delfina uczą się odpowiedzialności za swe zachowanie, ojciec zachowa godność własną).
- Ojciec krytykuje egoizm, próżność i niemoralność kobiet, odtrąca Anastazję i Delfinę (pozostanie sam, nie będzie utrzymywał kontaktów z dziećmi, ale bez trosk materialnych doczeka końca swych dni).
- Delfina rozwodzi się z mężem, wiąże z Eugeniuszem i zamieszkuje z ojcem.
- Podczas choroby Goriota córki odradzają się moralnie. Starzec nie umiera, żyje w poszanowaniu, otoczony wdzięcznością i prawdziwym uczuciem.

ad F) (zapis wniosków tej grupy stanowi notatkę z lekcji)

- Goriot jest sprawcą i ofiarą swej tragedii.
- Życiowe bankructwo ojca to wynik toksycznej miłości i braku szacunku do samego siebie.
- Miłość – źródło pozytywnych doznań, rozczarowań, upadku moralnego.
- Życie Jana Joachima Goriota mogłoby być beztroskie i szczęśliwe.
Tak wiele zależy od nas samych.

5. Zadanie domowe:

Rozważ myśl zawartą w słowach Balzaca: „Serce nasze to skarb, niech je kto opróżni od razu, jest zrujnowany”. Odwołaj się do dwóch, trzech przykładów z wybranych tekstów kultury.

Komentarz nauczyciela

Wykorzystana podczas lekcji metoda znajduje zastosowanie przy realizacji rozmaitych tematów. Ćwiczy większość podstawowych umiejętności ucznia i umożliwia konstruktywne rozwiązywanie problemów. Warto ją stosować, nawet jeśli na początku nie spełnia wszystkich naszych oczekiwań.

W przypadku tej konkretnej lekcji niektórzy uczniowie nie byli zadowoleni z narzuconej konwencji myślenia (np. kapelusz żółty obligował do optymizmu, radosnych myśli, co stanowiło pewną trudność). Najłatwiejsze zadanie – według uczestników zajęć – miał biały kapelusz. Oczywiście podczas innych lekcji bazujących na tej technice pracy z tekstem uczniowie „wkładają” nowe kapelusze (można też losować przydział zadań).

Bibliografia: Edward de Bono, „Sześć kapeluszy, czyli sześć sposobów myślenia”, MEDIUM, Warszawa 1996.